

„nóchte niemant anders in hem ongelijk en begeren  
„dooz te staen nóchte adhereren / versochten daerom  
„dat sijn E. gelieven soude den selven Jan Jeroensz.  
(2.114) volgende hennieder requeste aen sijn E. Steden en  
„Staten van dien quartiere gepresenteert / aldaer tot  
„Hoozn als plaetse sijnder poozterpe en rechtbank ge-  
„hoort te worden / en volgende d' Apostille en het goet  
„gelieven van sijn Excellentie by sijn Commissarissen  
„daer in begrepen geprocedeert te worden na behoren /  
„en hennieden te berlenen Apostille op te doozs hare re-  
„queste.

Com-  
missar-  
issen by  
den  
Prince  
van Or-  
rangien  
grooten  
niet /  
om te  
procede-  
ren in de  
sake van  
de ge-  
bange-  
nen in  
dooz-  
derquar-  
tier.

Jonk-  
heer Jo-  
han van  
Oliet en  
Meester  
Sebastiaen  
van O-  
sen ex-  
cuse-  
ren ook  
in de sa-  
ke van  
Jan Je-  
roensz.  
en d'an-  
dere ge-  
bange-  
nen  
dooz-  
te proce-  
deren.

Eventuel en hebben die van Hoozn geen Apostille  
op hare doozs requeste konnen bekomen / nóchte ook  
berchijgen dat de doozs Jan Jeroensz binnen Hoozn  
gebracht / en aldaer jegens hem geprocedeert soude  
worden. De Prince van Orangien gelet hebbende op  
de klachten by Willem van Sonnenberg ober die van  
Hoozn gedaen / ook mede op de proceduren tegen de  
gebangenen gepleegt / so hem by Sonnenberg aenge-  
bicht / en ten dele vertoont waren / so heeft hy op nieuw  
den 3 Januarij 1576. gecommiteert Jonkheer Jo-  
han van Woerden van Oliet / Meester Sebastiaen  
van Osen / Jonkheer Willem van Roon / Schout  
tot Nieuwpoort / Meester Joost van Nijpessloot / Schout  
der stede van Hoozn / Willem Martensz. Calf / Balu  
van Waterland / Willem van Sonnenberg / Balu  
van Byderode en Bergen / en Guiliam Moestaert /  
mitsgaders twee Schepenen van Hoozn daer toe te no-  
mineren en committeren / om in de sake van de dooz-  
noemde Jan Jeroensz en andere mede-gebangenen  
doozs te procederen / sulx dat sy in goeder conscientie  
en na rechte bevinden souden te behoren / tot straffinge  
der bofen / en bescherminge of ontslaginge der goeden.  
Het welk bescheid de voornoemde Willem van Son-  
nenberg in 't Hoozderquartier gekomen zijnde / en  
rapport aen den Gouverneur gedaen hebbende / heeft  
den Gouverneur die van Hoozn daer van den twaelf-  
sten der selver maend geadverteert / en belast twee  
Schepenen daer toe te committeren / dewelke met de  
andere Commissarissen doozs procederen souden. Die  
van Hoozn hebben dien achtervolgende gecommite-  
teert Hendrik Quirijns en Mathews Mathews. de  
Clerk / Schepenen in Hoozn: Maer also Jonkheer  
Johan van Oliet en Meester Sebastiaen van Osen  
hennieden excuseerden om in de commissie te treden /  
siende daer in geen eere noch dank te begaen / en ho-  
rende d'opspake van 't gemeen volk / seggende doch  
alleenlijk dooz excuse / dat dese sake een lang besogingne  
was bereisende / en dat sy op de reise lagen om te  
vertrekken / en sijn Excellentie rapport te doen van  
haer wederbaren. De doozs Schepenen van Hoozn  
by den Gouverneur afgebaegt zijnde / of sy van niet  
en begerden metten anderen by Commissarissen in  
besogingne te treden / en dooz te varen / gaben dooz ant-  
woorde / dat sy goedwillig waren / om achtervolgende  
den wille van sijn Excellentie in besogingne te treden / by  
so bezre alle de Commissarissen in de doozs commissie  
van sijn Excellentie begrepen / daer toe bereid waren  
en mede in 't werk wilden treden.

Hier dooz en heeft men in dese sake wederom niet  
konnen doozbaren tegen den doozs gebangenen /  
waerom Sonop dooz Johan Michielsz. Predicant  
aen den Prince van Orangien heeft doen solliciteren /  
dat also aen dese sake grotelijc was gelegen / en geen  
vertrek en konde lijden / so om de vrese van het overlij-  
den van Pieter Hamingsz. Jan Jeroensz. of andere  
gebangenen / als van het uitzekken van eenige der sel-  
ver / daer toe geseid werd / dat gearbeid werd / dat sijn  
Excellentie / so lief hem de justitie was / en de straffe  
van dese bezraderpe sijn eere was betreffende / soude  
gelieven de novo te committeren / of te bevelen op de  
oude commissie terstond in 't werk te treden den dooz-  
noemden Jonkheer Willem van Roon / Meester  
Joost Nijpessloot / Willem Martensz. Calf / Willem  
van Sonnenberg en Guiliam Moestaert / of pemand  
anders die sijn Excellentie aldaer soude gelieven te no-  
mineren of in ple daer toe te schikken / so 't selve haer-  
selijc soude mogen geschieden / met twee Schepenen

van Hoozn / so sy daer by wilsden zijn / so niet / sonder  
de selve. Van de Prince van Orangien onverzocht  
zijnde / dat de doozs Commissarissen so bezdelijc de  
gebangenen hadden geppnigt / ja een persoon 16 en  
18 malen en meer / en konde daer toe niet verstaen /  
niet jegenstaende men den selven socht met alle manie-  
ren 't selve te ontgeven en vzoet te maken / dat het  
maer dzeigementen en waren getweest / en dat de ge-  
bangenen malhanderen beloofd hadden hare compli-  
cen niet te openbaren / noch dooz dzeigementen noch  
dooz pynigen niet te sullen confesser. De Commis-  
sarissen waren in dese sake seer beladen en besogt / dat  
alle haren handel ontdekt soude werden / waerom sy so  
vele dooz den Gouverneur die sy vele vzoet gemaakt  
hadden / te wege brachten / dat op den 14 Februa-  
ri 1576. in de vergaderinge van de Gedeputeerde  
van de Steden van het Hoozderquartier de nabolgen-  
de resolutie werd genomen. Also d'ozdomantie van  
sijn Excell. op het examineren en termineren van de  
sake van Jan Jeroensz. dooz 't refuis van Jonkheer  
Johan van Oliet en Mr. Sebastiaen van Osen / en  
volgens van Schepenen van Hoozn haer effect niet en  
heeft gesozteert / tot grote kosten van 't gemeen Land /  
so van dag-gelden van de Commissarissen / wachters  
van de gebangenen / en kosten van de selve gebange-  
nen / die vele op de selve sake opgehouden werden / ook  
met pericule van uitzekken van de selve gebange-  
nen. Om alle 't welk te verhoeden / als ook om dat  
andere bezraderpe die daer onder noch soude mogen  
schuilen / dooz sulx vertrek niet verholen en blijbe / en  
andere bezraders hem des te meer en verstouten / so  
werd by 't gehele Collegie (uitgenomen die van  
Hoozn / dewelke persisteren by de leste ozdomantie van  
sijn Excell.) geresolueert / dat de Commissarissen die in  
desen hebben gebesogingneert / met twee Schepenen van  
Hoozn / so bezre die daer present begeren te zijn / so niet /  
de doozs Commissarissen alleen / metter examinatie  
en uitinge van de sake van Jan Jeroensz. en ande-  
re gebangenen sullen procederen / so na recht en in bil-  
likheid behoren sal. Verzoekende de doozs Magistra-  
ten / dat de Gouverneur eerstdaegs sal sijn Excell. van  
desen adverteren / dat sulx niet in kleinachtinge van  
sijn Excell. sijn Excell. Commissie / of uit eenige vze-  
beligheid geschied / dan alleen om 't gemeen Land van  
de onberdzaeglijke kosten en pericule van uitzekken der  
gebangenen te ontlaffen gedaen werd.

Resolu-  
tie gena-  
men by  
de Gede-  
puteerde  
van de  
Steden  
van het  
Hooz-  
derquar-  
tier / no-  
pende de  
sake van  
Jan Je-  
roensz.  
en d'an-  
dere ge-  
bange-  
nen.

De Commissarissen hebben ten selven dage ook ge-  
passeert dese nabolgende Acte / die sy begeerden dat  
neffens de resolutie van de Gedeputeerde van de Ste-  
den aen sijn Excellentie overgesonden soude worden.

Gesien by ons Commissarissen de resolutie van de  
Gedeputeerde van de Steden van het Hoozder-  
quartier / representerende den Staten van dien / mits-  
gaders de Magistraten der selver Steden / op 't point  
van de examinatie en terminatie van de saken van  
Jan Jeroensz. met sijn complicen op 't stuk van de  
bezraderpe den selven opgeleid / dewelke dooz sommi-  
ge geretardeert werden / heeder blijkende by de selve  
resolutie in dat den 14 Februaari 1576 / stylo com-  
muni. Verklaren de doozs Commissarissen / dat sy  
niet anders en konnen bemerken / dan dat eenige par-  
ticuliere van Hoozn hen onderstaen de sake te retarde-  
ren / niet anders en soeken dan de bezraders in hare  
bezraderpe te patrocineren / en de selve sake te defende-  
ren / tot groot achterdeel van de gemene sake en lande.  
En souden de voornoemde Commissarissen sonder ee-  
nige zwaarigheid wel bereid zijn / gelijk sy ook zijn / de  
sake in alder diligentie te vorderen (als in haer con-  
scientie wel gerust zijnde) sulx sy ook van haren proce-  
duren dooz God en de gansche wereld willen en weten  
te verantwoorden / dan nadien zijne Furstelijke Ge-  
nade geapprobeert en goed gebonden heeft de com-  
missen van mijn Heer den Gouverneur / Gedeputee-  
terden en Magistraten den doozs Commissarissen  
gegeven / en dien-volgens de selve de novo met volle  
en ample commissie belast / daer in ook Johan van  
Woerden

Acte  
van be-  
sogingne  
van de  
Com-  
missar-  
issen op de  
dooz-  
resolu-  
tie.

» Woerden van Dliet / Sebastiaen van Loosen en twee  
 » Schepenen van Hoorn gecompzohendeert zijn / bieder  
 » blijkende by de selve commissie / dooz wiens refuis de  
 » saken geretardeert werden / en souden de selve Com-  
 » missarisen de boorz commissie van sijn Excell. niet  
 » garen te buiten treden / en dat om te ebiteren alle vilep-  
 » nie / calumnieuse en andere schandaleuse lasteringe en  
 » injurie / die by diverse personen gesproken souden mo-  
 » gen worden / die men hem van den rugge niet en kan  
 » weren / doch om de selve Gedeputcerden en Magistra-  
 » ten te gesieken / en de gemene sake in alder diligentie te  
 » vorderen / zijn te bieden / ook versoekende / dat dese ha-  
 » re antwoorde / neffens de boorz resolutie aen sijn Ex-  
 » cellentie in alder diligentie overgesonden werde / en so  
 » sijn Excell. de selve resolutie advoceert en den Com-  
 » missarisen belast / niet tegenstaende het refuis van  
 » d'andere Gecommitteerde in de commissie verhaelt  
 » te procederen / zijn bereid in alder ernst en diligentie /  
 » volgende de selve resolutie boozs te varen / en in der  
 » sake te procederen / sulx sy in goeder conscientie en na  
 » rechte bevinden sullen te behoren / en so sy ook booz  
 » God en de gansche werelt sullen willen en weten te  
 » verantwoorden. Actum den 14 Februarj anno 1576.  
 » stylo communi, presentibus Jonkheer Willem van  
 » Roon / Meester Joost Huiskoot / Willem Maer-  
 » tensz. Calf / Willem van Sonnenberg en Guillaem  
 » Moestaert Commissarisen. Ter ordonnantie van de  
 » Commissarisen / By my Secretaris en was onder-  
 » tekent /

A. Cornelis Texel.

De boorz resolutie neffens dese acte van verklarin-  
 ge by den Gouverneur Sonoy gesonden / zijn aen Jan  
 Michielsz. Predicant / die noch by sijn Excellentie lag  
 om de sake te vorderen / heeft de selve Jan Ma-  
 chielsz. sijn Excell. overgelevert en ernstelyk expedi-  
 tie versocht / maer sijn Excell. qualijk nemende dat  
 men so rigorueuslyk tegen de gebangenen hadde ge-  
 procedeert / en niet komende goed binden / en suspect  
 houdende / dat dese Commissarisen bodder alleen in  
 dese sake souden procederen / heeft terstond in alder  
 haest dese navolgende missive aen den Gouverneur  
 Jonkheer Diederich Sonoy geschreben.

Missive  
van den  
Prince  
van Or-  
rangien  
daer hy  
de hand  
van de  
Com-  
missar-  
sen sult  
en belast  
in de sa-  
ke van  
Jan Je-  
roen-  
sz. niet  
boorz te  
procede-  
ren.  
(F. 115.)

DE Prince van Orangien, Grave van Nassau, &c.  
 Heere en Baroen van Breda, van Dieft, &c. Edele  
 vrome lieve besondere, Also wy verstaen, dat by u en  
 de Commissarisen gecommiteert over d'examinatie  
 en procedure van Jan Jeroen- van Hoorn gevangen  
 tot Schagen, voorgenomen is voorts te varen, en sijn  
 Proces te maken. So ist, dat wy om sekere redenen ons  
 moverende, niet en hebben willen laten u desen te  
 schrijven, en daer by wel expresselyk te gebieden en  
 bevelen, dat terstond desen gesien, gy doet superse-  
 deren, en niet vorders en laet procederen, of yet  
 anders tegen den voornoemden Jan Jeroen- voor  
 te nemen, voor en al eer ter tijd en wijlen toe gy van  
 ons ander bevel en bescheid sult hebben. Niet tegen-  
 staende eenige voorgenomen resolutie, of eenige an-  
 dere redenen, die u en de voorsz Commissarissen ter  
 contrarie souden mogen porren en moveren. Waer in  
 wy begeren en willen, dat gy onse mening sult na ko-  
 men, sonder ter contrarien ietwes voorders in de sake  
 voort te nemen. Hier mede willen wy u edele vrome  
 lieve besondere den Almogenden bevelen. Van Rot-  
 terdam den 17 dag February 1576. Onder stond, U  
 goede vriend. En was ondertekent, *Guillem de Nassau*.  
 Het opschrift was. Den edelen vromen onsen lieven  
 besonderen Jonker Diederich Sonoy Gouverneur van  
 Noord-Holland en Waterland.

DE saken van de gebangenen nu aldus staende / en  
 datter ter eender zijde seer gearbeid werde by de  
 brunden van de gebangenen / om der selver ontslagin-  
 ge / ten minsten dat de boorz Commissarisen alleen  
 daer mede niet bodder en souden mogen procederen / en  
 dat ter andere zijden de sake so gedreben werde / dat de  
 gebangenen moesten gestraft werden / of dat het booz-

der-quartier in verijkel ware van verloren te gaen  
 booz inwendige twist / so heeft de Prince van Oran-  
 gien opten 23 Martij 1576. in plaetse van de boorz  
 Jonkheer Johan van Woerden van Dliet / en Mees-  
 ter Sebastiaen van Loosen gesurrogeert en gecom-  
 mitteert Jan Maertensz. Dijkstra / Burgermeester  
 van Hoorn / en Jacob Pieterz. Maelson oud Burger-  
 meester van Enkhuizen / gevende de selve last in de  
 boorz sake mette andere Commissarisen in de booz-  
 gaende commissie van den 3 Januarj genomineert /  
 boozs te procederen totter sententie diffinitive en exe-  
 cutie van dien toe inclus / ten einde de schuldige ge-  
 strast / en de onschuldige tot haer-luider onschuld sou-  
 den mogen komen. Wel verstaende nochtans sijn Ex-  
 cellentie dat indien eenige van de selve Commissari-  
 sen / dooz belet of andere wettelijke redenen den last  
 niet en wilden accepteren / dat Jonkheer Diederich  
 Sonoy Gouverneur van 't Boor-der-quartier in plaet-  
 se van alfulke recusanten eenige andere bequame per-  
 soon of personen soude mogen surrogeren. Dien vol-  
 gende de boorz Jan Maertensz. Dijkstra en Schepe-  
 nen van Hoorn waren te bieden de commissie te aen-  
 daerden / dan Jacob Pieterz. Maelson excuserde  
 hem op siekte en onbequaemheid / als niet genoeg ge-  
 oeffent zijnde in sodanige swaerwichtige saken / daer  
 sijn nature en gemoed ganschelyk van was abhorre-  
 rende. En als men hem daer toe met autoriteit wilde  
 constringeren / verklaerde expresselyk dat hy geen  
 stoppegar noch buylhager van andere en begeerde te  
 wesen / en in so eerlijken commissie scilicet, als men  
 die lanx der straten was noemende / te weten / Bloed-  
 raed, niet en begeerde hem te laten gezuiken / en dat-  
 ter hem onredelyk en buiten alle billikheid docht te we-  
 sen / dat men by wegen van protesten en andersins als  
 dat men alle de schade / die 't gemene Land dooz sijn  
 onbillikheid soude komen te lijden / op hem soude wil-  
 len verhalen / daer toe soude willen constringeren / daer  
 men andere willige genode daer toe soude konnen be-  
 komen / doch also dese sake sijn bedunkens betreft het  
 gehele Boor-der-quartier en Waterland / seide hy booz  
 sijn geboden / dat daerom uit elke Stede van 't selve  
 quartier ten minsten een van de verstandigste en ge-  
 qualificeerste / die in sodanige saken best geoeffent  
 mochten zijn / wettelyk daer toe behoorde gecommite-  
 teert te worden / op dat sodanigen wichtigen sake (daer  
 men 't gehele Land booz so veel van sprek / en daer men  
 in toekomenden tijde noch meer van sprek soude)  
 niet meerder autoriteits ten besten uitgeboert en be-  
 eindigt soude mogen werden : biddende ootmoedelyk  
 dat men sijn excuse ten besten soude willen afdemen / en  
 hem dien aengaende niet verder te willen bergen / aen-  
 gesien sijn nature en gemoed 't selve niet en vermocht  
 ten / waerom hy ook booz sijn broeder (dit was Doctor  
 Francops Maelson) aen sijn Excellentie dede sollici-  
 teren / om daer af ontslagen te wesen. Hy heeft ook niet  
 nagelaten / om de selve ontslaginge ernstelyk te doen  
 solliciteren aen sijn Excellentie / en de Staten neffens  
 hem gecommiteert / die by hare missive van den 2  
 Junij 1576. den selven van alfulken last verdragen  
 en ontslagen hebben / en in sijn plaetse gesurrogeert  
 Meester Jacob van Chorenburg van Alkmaar een  
 Rechtsgeleerde. Dan also Jonkheer Diederich So-  
 noy daer toe gesurrogeert en gecommiteert hadde den  
 eersten Junij te voren eenen Claes Kaperz. Coop-  
 man van Amsterdam / doe ter tijd wonende tot Alk-  
 maar / en de Commissarisen gelijkelijc belast terstond  
 in besogne te treden : so hebben die van Hoorn geschre-  
 ven aen Sonoy / dat sy beradverteert waren / dat sijn  
 Excell. en de Staten van Holland in plaetse van Ja-  
 cob Pieterz. Maelschoon gecommiteert en gesurro-  
 geert hadden den voornoemden Meester Jacob van  
 Chorenburg. En dewijle 't selve was een man in den  
 Rechten geleert / en over sulx nutter en bequamer tot  
 sulke besogne gereputeert dan Claes Kaperz. wesen-  
 de een Coopman van Amsterdam / so versoekten sy  
 ten einde met minder nadenkens in so wichtigen sake  
 geprocedeert soude werden en alle oorzake van meerder  
 inconvenienten wech genomen : dat ook partpen haer  
 boz-

De  
Prince  
van Or-  
rangien  
surro-  
geert an-  
dere  
Com-  
missar-  
sen.

Jacob  
Pieterz.  
Maels-  
choon of  
Maels-  
soen en  
wilt de  
commissie  
niet  
aendaer-  
den.